

U. B. BERGEN  
1611.5e  
Ms. 1568 Ie

- Norges Demning -

Nr. 6.

For frihet og sannhet.

26/5-42.

"Går du i brodden for en alverssak,  
kan ingen tvil gjøre deg sen ellers svak,  
men tankene på dem, som kommer etter,  
vil gi deg kallets tro og troens krefter."

Arnulf Overland.

Vår kamp i dag har to mål. Det ene har sin rot i vår fedrelandskjærlighet, det annet i vår idealisme. Vi kjemper for at Norge etter må bli fritt, og vi kjemper for demokratiet. Demokrati betyr frihet for menneskene, mens diktatur betyr tråldom. I et demokrati har mennesket sine rettigheter, somfunnet er til for menneskenes skyld, mens derimot i et diktatur alle rettigheter er opphevet, og menneskene er til for samfunnets skyld. I demokratiet er det grønbunn for sannheten, mens nasisme og diktatur vil si løgn og fortelelse. Bare når meningene er frie og det er trykke- og talefrihet kan sannheten komme fram, aldri under sensur og politiregimenter. Vi kjemper for rett og rettferdighet. Tyskerne har aldri brydd seg om folkeretten, og ethvert krav om rettferdighet blir av nasistene lønnet med fengsel og tortur. Nasisme og diktatur vil si vold, tyranni, men vi kjemper for fredlig arbeid, for framgang for menneskene. Det har alltid vært når menneskene er blitt beskjælet av den samme ånden som nasistene i dag preker, at det har brutt ut krig. Tyskerne må i denne krigen bli slått og nasismen få sitt dødsstøt. Bare da kan Norge bli fritt, bare da kan de ideale vi kjemper for komme til sin rett og landet ha framgang. Enhver nordmann må i dag forene fedrelandskjærlighet med idealisme og huske Overlands ord:

"Fire goder er ofre verd:  
sannhet og frihet og rett og fred."

Nyhetene fredag, lørdag og søndag.

Fredag ble meldt at slaget ved Charkow vokser og tar større og større omfang. Det utvikler seg til et voldsomt ødelegelsesslag, fra ymse kilder blir det betegnet som verdenshistoriens største. Det er ennå ikke stor bevegelse i fronten, men Timosjenko presser på med enorme styrker infanteri og tanks. Tyskerne prøvde seg torsdag med flere motåtak, men ble drevet tilbake, og russerne erobret nok en landsby. Tyskerne har hatt og har hver dag store tap. Den motoffensiven som von Bock satte i gang s.ø. Charkow er stanset og hadde et betydelig mindre omfang enn Timosjenkos. Han har sikkert sørget for nok tropper til å holde von Bock stangen her, da bekkroppene hans kan komme i en farlig situasjon, dersom von Bock kommer lengre fram. Hovedåtaket på Charkow blir likevel ikke berørt av en slik situasjon, da her er satt inn så store russiske styrker av alle våpen at de ikke kan bli truet. Lørdag ble meldt at det store slaget i Ukraine har avtatt i styrke, da den røde arme befester sine erobrede stillinger og gjør seg klar til nytt fremstøt. På 3 dager hadde tyskerne 15.000 falne. Det russiske komminiket søndag meldte om at russerne fortsetter offensive kamper i visse avsnitt av Charkowfronten. Ellers konsoliderer de sine stillinger. Von Bock fortsetter sine motåtak, men blir slått tilbake.

Etter et tyskerne hadde meldt at alt var tilintetgjort på Kertsj, inntok de fredag at det forgikk hårde kamper på den østre side av halvøya. Først lørdag evakuerte russerne Kertsj etter 15 dagers kamp.

"Den røde stjerne" skriver at det er stor forskjell i den tyske kors effektivitet i år og i fjor. De tyske troppers kampånd kan ikke sammenliknes. Russerne har ikke som mål først og fremst å vinne mest mulig terren, men først og fremst gjelder det å tilføye tyskerne store tap. Tyskerne må også kaste inn menneskemateriell uten omsyn. I Berlin er det stor bekymring over de tyske tapene på østfronten. De tyske meldingene om kryssgang s.s. for Ilmensjøen og ved Leningrad er røne oppspinn.

Chiang Kai Shek slår hardt fra seg for å møte en eventuell japansk besettelse av kysten. Allierte undervannsbåter har i det s.v. Stillehav senket en japansk krysser og 2 lastebåter på henholdsvis 9.000 og 6.000 tonn. Framskutte baser i Stillehavet er blitt angrepet. På New Guinea ble 2 japanske fly ødelagt på bakken og en tankbåt senket. På New Britannia ble 2 japanske fly opp for å møte de allierte. 5 av 8 japanske fly ble skutt ned. 6 tunge bombefly ble ødelagt på bakken. Søndag ble meldt at japanske mål i Burma, japanske skip i Nederlandsk Ostindia og flyplassen Lay på New Guinea er angrepet.

I Libya er det vanlig patruljevirksomhet. Lørdag ble meldt at et fiendtlig batteri var tvunget til å trekke seg tilbake. Ellers er det ikke noe å melde fra midtosten. Lørdag ble 4 italienske fly skutt ned over Malta og 7 ble hårdt skadet. Det engelske slagskipet "Phenelophie" er kommet trygt fram til Gibraltar etter i 14 dager stadig å ha vært i kamp med tyske fly. Slagskipet hadde tusenvis huller i sidene, men det hadde ikke fått en eneste fulltreffer.

Den meksikanske regjering har besluttet å erklære aksemaktene krig. Beslutningen må forelegges kongressen, som vil holde avstemning i nærmeste framtid. Foranledningen er at nok en meksikansk tankbåt er senket. Aksemaktenes forklaringer ble ikke reknet for tilfredsstillende. Meksiko har en stående hær på 70.000 mann og 400.000 i milits. Den største betydningen Meksiko har, ligger i dens olje- og råvareproduksjon og i dets nyttige hayner.

14 tyskere er dømt til døden i Mannheim for høyforræderi. De tille denne kommunistforbund og utgi illegale blad! Dette forteller en del om det undergravingarbeid som forgår i Tyskland. De ville dessuten understøtte fienden og det heter i dommen at de har underminert den tyske krigsmakt. Den tyske landbruksministeren, Darre, er avsatt. Han er blitt gjort til syndebukk for at det er gått så dårlig med det tyske i ringslivet. Det var lett å offre ham, da han alltid har vært meget udyktig. I røynde skjer det ikke noen endring i styret av landbruksministeriet, da den nyutnevnte sjefen i årevis har ledet arbeidet. Von Papen, den tyske ambassadøren i Ankara, blir antakelig nasistenes neste offer, fordi han ikke har kunnet forandre Tyrkiets stilling overfor Storbritannia. 10 franske gisler er skutt for drapet på en tysk soldat i Paris. 10 grækere er skutt for drapene av 3 tyske vaktposter. Alle polakkene mellom 18 og 60 år er innskalt, avgivelig til bygningsarbeid, men i røynda til den tyske krigsindustrien. I Bulgaria er det voksende misnøye. Kong Boris viser seg aldri offentlig og er så godt som fange på sitt eget slott.

Fredag tordnet britiske fly over Kanalen og bombet ubåtstasjonen ved St. Nizaire og la ut miner i tyske farvann. Ikke noe fly gikk tapt.

Den italienske regjeringen har laget et utkast til en note til Vichy om overgivelse av Nizza, Korsika og Tunis. Hitler gir sin støtte til noten.

For 2 år siden skrev tyskerne at de tyske undervannsbåtene fra Nerdkapp til Boulogne ville utsulde Storbritannia og innen 6 måneder tvinge engelskmennene til underkastelse. I dag er Storbritanniens matlagre større enn for et år siden. Melkotasjonen vil snart bli opphevret. Poteter er det rikelig med, og på brød og kaffe er det ikke noen rasjonering.

Tyskerne har samlet hovedstelen av sine større flåteenheter i Trondheim, antakelig for å gjøre en kraftanstrangelse for å hindre Murmanskkonvoiene. "Scharnhorst" ligger i Kiel og "Prins Eugen" har sluttet seg til den. "Gneisenau" ligger framleis i Gdynia og "Graf Zeppelin" ligger i nærheten.

Torsdag skulle 30 skip være sjøsatt i Amerika. 6 ble gjort ferdige tidligere, og de 22 gikk av stabelen torsdag som bestent. Kjelen til nye er nå strukt. 2 skip skal bygges hvert døgn i U.S.A. Skipbygningen er gått opp med 500 %. Ved Fordfabrikkene ble det torsdag satt i gang masseproduksjon av store bombefly etter en ny metode. I bombeflyfabrikernes pr. time og blir så flyget til sin stasjon. Roosevelt holdt fredag en pressekonferanse og sa bl.a. at aksessittene har gjort store innhogg i vår tonasjje med sine ubåter, men dette problemet vil bli løst. Han manet til skot knap mot ubåtene.

Stafford Cripps sa i en tale at hele verda er med i krigen. Noen bærer våpen, andre er vugnet, men alle kan vi slå et slag for seieren. Ikke noe menneske er i øg mytred. Arbeidsminister Bevin uttalte fredag at ikke noe land i verda har mobilisert sin produksjon av krigsmateriell som England har det i dag. Englands produksjon overstiger nå aksens og de økto lands produksjon. Britiske målsmenn uttaler at jamvel om Tyskland etter krigen ikke vil bli sett i en surstilling økonomisk sett, er en fast besluttet - og det skal bli gjennomført - på å hindre Tyskland i på ny å føre verda inn i nye katastrofer. Om lag det samme ble opplyst i det engelske overhus fredag. Freden skal baseres på rettferdighet men nasismen og alt påheng skal utslettes. Visepresidenten i U.S.A. sa i en tale at Amerika var ikke sin oppgave voksen etter forrige verdenskrig. Denne gangen skal vi lage en økonomisk fred, bygd på rettferdighet. Når bøndene frikt får bresette sine varer, når arbeiderne får sluttet seg sammen i fagforeninger, når barna får gå i en skole som lærer dem sannheten, da er vi på vei fremover.

Søndag var det "Empire"-dag i England. En avis skrev i det høvet at det britiske verdensrike som alle andre institusjoner, lang fra er fullkommen, men det er den største formidlaet av rettferdighet og frihet. Samme dag var general Schmitz 72 år. Han har en gang vært en av Englands bitreste fiender, i dag er han en av de ledende menn i det britiske verdensrike.

Atter er 15 nordmenn blitt skutt. Ifølge Oslokringkasteren og de norske avisene ble de skutt for å ha planer om å reise til England. Dommeret ble fullkyrdet 20. mai. De fått som våpenløse sivile på bronns merke. De var før soldater enn de som skjøt dem.

De 200 som ble arrestert i Oslo er kommet til konsentrasjonsleir. De har fått utlevert kdrasser, men ikke sengkler eller håndklær. Hellar ikke skuffetøy. Jamvel nasifangene syntes det gikk for vidt, men sjefen for leiren uttalte at det er bra nok til "gjøssingene". Det har også vært arrestasjoner innanfor Røde Kors i Oslo. Medlem av hovedstyret i Transportarbeiderforebundet, A. Rugh, ble arrestert for en tid siden Grunnen og ukjent. En av funksjonærene i Transportarbeiderforebundet, fru Martinen, er avskjediget på dagen, fordi hun ønsket å skrive "Heil" og sitt navn et brev fra kommisaren. Den beryktede Hornesmølleren Karl Sveen er blitt statspolitibetjent.

Transformatorstasjonen ved Kokken Verk i Trøndelag ble sprengt i lufta 4. mai. 8 maskerte menn imidlertid seg, beordret vaktmønde ut og sprengte utstyret i lufta. Transformatorstasjonen ga kraft til bedriften av krigsviktig betydning og til en elektrisk jernbane fra verket til havneområdet.

Klatselegget ved Hommelvik, som tyskerne har lett bygge, raste for en tid side i sjøen. Det var et anlegg til opp mot 15 mill. krg, og rabb og stubb gikk i sjøen og tok med seg store mengder materiell og reservedeler for flygåpenet.

Mandag aften.

Det russiske kommunikeet i dag melder at russiske tropper utkjempet offensive kamper i hele natt i Charkowavsnittet. Tysk infanteri hadde satt inn en kilo, men denne ble drevet bort igjen. Tyske motatak er drevet tilbake med store tap for fienden. Von Bock hadde til søndag fatt 900 tanks ødelagt. Kampon hadde da vært i 12 døgn. Lørdag ble 125 tanks ødelagt. Von Bock satte inn 150 tanks i et slag. 100 ble tilintetgjort. Mens tyskerne i hele virter har skyldt på kulden sier de nå at heisep hindrer dem. Timesjenko angriper også i andre avsnitt; bl.a. i Barkenkov der det er hårdnakkede kamper. Hundrevis av tyske tanks er ødelagt. "Times" skriver at Timesjenko har oppnådd sitt første mål, nemlig å ta initiativet fra tyskerne. "Daily Mail"s korrespondent skriver at det er inntrådt en forandring i krigen på overflaten, kanskje også på underflaten. Han understroker at det er stor forskjell på tyskernes kampånd i fjer og i år. I en kringkastingstale sa en russisk forfatter at tyskerne nå ter til å forstå hva krig er.

Krigsfanger i Tyskland som nå arbeider i bygningsindustrien, skal overføres til rustnings- og gruveindustrien. De britiske krigsfangene er en unntakse. Dette viser den akutte mangelen på arbeidskraft i Tyskland, som er en alvorlig fare. Det var meningen at meldingen om de 14 dødsdømte tyskerne aldri skulle nå det tyske folk, men ved en feilaktelse ble den sendt ut fra et lite nyhetshyra. Et kommunike til dødsdommen over de 10 franskmenn som ble skutt for mordet på en tysk soldat, skjiver "Daily Telegraph": "I alle okruperete land viser tyskerne den samme porderiske frangangsmåten som viser deres svakhet." Tyskerne vil antakelig nå få høre at det er Darre som har skyld i matvanskene i Tyskland. Den tyske handbruksministeren i forrige verdenskrig ble avskjediget på samme måte. Det er nå tatt til en utsørring av alle bønder i Tyskland. Tyske aviser sier at det er en nasjonalplikt for alle bønder å være riktig.

I Meksiko er forberedningene til krigen i full sving. En italiensk tankbåt er blitt beslaglagt. Alle innbyggernes nasjonalitet blir undersøkt. Det er omfattende demonstrasjoner i byene mot øksemaktene. Torsdag eller fredag ventar en den offisielle krigserklæringen fra kongressen. "London Times" skriver at krigen vil bli følt i Sør-Amerika.

I Libya er fiendtlige tren blitt beskutt. Milers er her patruljevirksomhet. Det er ikke noe tegn til Rommels offensiv. Over Malta ble i går 1 Junkers bombefly og 2 tyske jagerfly skutt ned.

Den amerikanske frivillige flygeravdelingen i Burma skal omdannes til en regulær avdeling i den amerikanske hær. Det blir nå sendt enda flere fly fra Amerika til Kina. En ventar japansk offensiv sør for Shanghai. I det sørvestlige Stillehav har de allierte flyene kraftig angrepet Ley på New Guinea, Rabaul og Ambosia. Det melder s offisielt fra Tokio at en passasjerbåt på 5.000 tonn er gått på mine.

Det britiske arbeiderparti åpnet sin partikongress i London i dag. Motets leder, mr. Greenwood, sa at arbeiderne slutter opp om Churchills regjering. Landet vil bare enda større ofre dersom alle daler dem. Atles, medlem av krigskabinetet, fikk vedtatt en resolutjon som manet til fortsatt kamp mot nasismen og fasismen. "Times" skriver at arbeidernes meninger deles av hels det engelske folket. Arbeiderne går av fullt hjerte inn for seirens.

De 15 menn fra Jæren som ble skutt nylig, har sittet arrestert fra i høst da de ble angitt. 2 av de som ble skutt var under 20 år. De hadde angivelig skaffet seg våpen. 2 andre under 20 år ble benådet til livsvarig tukthus.

I Oslo er det tatt nye gisler. Det er skipsredere Johannesen og svømmeren Melberg. Andre steder i landet er det også foretatt arrestasjoner. En av de arresterte lærerne skriver: "Om jeg hadde levd ville jeg gladelig gitt dem for at ikke den nua generasjon skal bli slik som de menneskene vi har vært utsatt for."

17. mai mottok kon Haakon mange telegrammer fra nordmenn over hele verda og dessuten fra alle frie nasjoners statsoverhoder. Alle uttrykte gode ønsker for kongen personlig og Norges snarlige frigjøring. De britiske avisene hadde artikler om 17. mai og fortalte om 17. mai feiringa over hele den frie verda. Det blir sagt at Norge har vært et eksempel for alle okkuperte land. Et sveitsisk blad brakte som første-sidesstoff artikler om Norge og skrev bl.a. at Norge er et forbilde for de små nasjoners kamp mot nasismen, og det kjempende norske folks ånd under fremmedåket vil legge grunnvolden til den nye ånd i det nye Europa som skal komme.

General Hansteen, sjefen for de samlede norske forsvarstyrkene sa i en tale bl.a.: "Vi brenner alle av utålmodighet etter å komme hjem, men jeg kan ikke si noe om dette. Tro aldri på dem som sier at nå kommer vi, for det vet ikke hoen. Til alle vernoplichtige hjemme sier jeg: Hold ut i norvekrigent Gør ikke noe overilet i ventetida! Vi trengere alle."

Øksnevad sa i tilleggsprogrammet søndag bl.a. "Sjømennene opplever mye rart for tida. Forleden hørte en norsk kaptein i England på Oslokringkasteren, og han var meget forbause da han fikk hilsen fra sin kone. Det er nemlig et par år siden hun døde. Liknende har skjedd med andre sjømenn. De har fått personlige hilsener fra slektninger som for lengst er gått ut av de levendes tell. Hilsenene går som oftest ut på at familien har det bare bra, og at tilhøva i Norge slettest ikke er så dårlige som Londonkringkasteren melder. De kan derfor trygt vende hjem. En sjømann spurte meg," sa Øksnevad videre, "om det var sant at d/s "Skjærstad" for en tid siden hadde reist nordover med en levende last, som dersom det hadde vært dyr dyr kunne ville de ansvarlige blitt tiltalt for dyrplageri. Sjømannen spurte hvor mange salvpenger han hadde fått dersom han hadde foretrukket å være en sjømann som seilte etter tyske ordør i stedet for å seile under det frie norske flagg. Videre spurte han hvilket fengsel han skulle henvende seg til for å finne sin redor. Denne krig må vinnes med alle våpen," sa Øksnevad, "Hver nordmann må gjøre sin innsats med vilje og omtanke. Ikke noen må slappe av." Han ga så ordet til en kjent Londonredaktør som talte om Norges innsats. Bl.a. sa han: "Dere nordmenn har gjort det ganske klart for oss hva vi kjemper for. Dere har fulgt sivilisasjonens samvittighet. Åndens makt er uberegnelig. Tyrann etter tyrann har måttet gi taft overfor den. Konfrontert med samvittigheten har Hitler ikke noen makt. Vi andre er blitt inspirert av nordmennenes innsats. De umistelige verdiene vi kjemper for er personifisert i det norske folk. Vi briter erkjenner vår hjelp til Norge med stolthet." Øksnevad fortalte så at det i London for tida går en film, "Det kommer en dag", som forteller om det norske folks kamp. Det er en arm hyldest til Norge og vil virke inspirerende over hele verda. Øksnevad sluttet med å si: "Gjenvinnelsens dag vil komme til alle som har gjort seg fortjent til det. Det lever alle frie menn."

"Men vita skal me og voma visast  
at ånd må vinna på troll til sist,  
og vit på den vørgevillskap.

Me lever midt i ei villmannstid  
med blinkande knivar og nævestrid,  
og livet er som ei bloddraum.

Så lat oss tru og strida som menn!  
For trik er, som det skrivé stend,  
den makt som vinner på verdi."

Arne Garborg.